

Písenná práce jako součást maturitní zkoušky z cizího jazyka

Písenná práce je jednou ze tří dílčích součástí maturitní zkoušky z cizího jazyka. Od školního roku 2020/2021 je písenná práce z cizího jazyka přesunuta do profilové části maturitní zkoušky. Aby žák uspěl v celé maturitní zkoušce z cizího jazyka, musí uspět ve všech třech dílčích součástech, tedy i v písenné práci. Váha písenné práce v rámci hodnocení z celého předmětu je **40 %**. **Písenné práce z cizího jazyka jsou hodnoceny podle jednotné metodiky a kritérií hodnocení stanovených orgány školy.**

Obecná struktura písenné práce a skóre

Všechny studijní obory zakončené maturitní zkouškou mají stejné zadání.

Zadání písenné práce z cizího jazyka se skládá ze dvou částí. Každá část obsahuje jednu úlohu, která je specifikována zadáním, jež obsahuje název, téma, způsob zpracování, případně výchozí text, obrázek či graf. Žák je tedy seznámen s **komunikační situací**, v jejímž rámci má text zpracovat. Součástí zadání mohou být i dílčí požadavky (body zadání), které má žák ve své práci v odpovídající míře podrobnosti zpracovat. V každé části písenné práce žák zpracovává v požadovaném rozsahu slov jedno téma/jednu komunikační situaci.

Zadání písenné práce je v českém jazyce. Zadání může být doplněno o krátký stimul (např. úryvek z dopisu, inzerát, nákres), který je uveden v cizím jazyce.

Požadovaná délka textu v 1. části je **130-160 slov** a žák může za tuto část písenné práce získat nejvýše **24 bodů**. Požadovaná délka textu v 2. části je **70-80 slov** a žák může při hodnocení získat nejvýše **12 bodů**. V rámci písenné práce tedy může žák napíše celkem **200-240 slov** souvislého textu a může dosáhnout maximálně **36 bodů** při jejím hodnocení. Mezní hranice úspěšnosti je stanovena na **44 %** z maximálního možného počtu bodů. Aby žák uspěl v písenné práci, musí získat nejméně **16 bodů**. Jednotlivým hodnotám dosažených bodů jsou přiřazeny následující stupně prospěchu: **1 - výborný, 2 - chvalitebný, 3 - dobrý, 4 - dostatečný, 5 - nedostatečný**

Získané body za obě části se sčítají. V praxi to znamená, že pokud žák napsal jen 1. část písenné práce a získal za ni nejméně 16 bodů, uspěl v celé písenné práci, přestože získal 0 bodů za 2. část písenné práce.

Písenné práce hodnotí osoba pověřená ředitelem/ředitelkou školy. Zpravidla se jedná o vyučujícího konkrétního cizího jazyka v dané třídě. Ve sporných či mezních případech je hodnocení konzultováno členy předmětové komise daného cizího jazyka.

Čas vymezený na testování

Na písennou práci z cizího jazyka je vymezeno **75 minut**. Jejich součástí je i čas na přečtení a promyšlení zadání.

Pravidla pro učebny

Žáci sedí v samostatné lavici, přičemž počet intaktních žáků v učebně není omezen. Maximální počet žáků s PUP MZ v jedné učebně je 14.

Vzájemná komunikace žáků je zakázána.

Opuštění učebny z jiných než zdravotních důvodů je posuzováno dle rozhodnutí ředitele/ředitelky školy.

Povolené pomůcky

V průběhu testování mohou žáci kromě vlastních psacích potřeb používat pouze **vlastní překladové slovníky, pokud neobsahují zvláštní přílohy věnované jednotlivým typům textů**, např. korespondenci. Není tedy přípustné, aby slovník obsahoval znalosti a dovednosti, které má žák během psaní písemné práce sám prokázat. Stejně tak není povolené, aby slovník obsahoval jakékoli vepsané poznámky. Před konáním písemné práce kontroluje vhodnost slovníku osoba pověřená vedením školy. Během testování není možné vzdálit se z místa a komunikovat se spolužáky. Pokud si tedy žák nepřinese vlastní slovník, nebude mu umožněno si od někoho v učebně během testování slovník půjčit. Není stanoven žádný seznam, který by určoval, jaké slovníky žák může nebo nemůže při psaní písemné práce použít.

Pokud si žák nepřinese vlastní slovník, zpravidla může využít nabídky školy a zapůjčit si slovník školní, **škola však nemá povinnost slovník žákovi poskytnout**.

Jiné pomůcky nejsou povoleny.

Práce se záznamovým archem

Písemnou práci žák zapisuje do **záznamového archu**. Žáci píší modře nebo černě písíci propisovací tužkou, která píše nepřerušovaně a dostatečně silně. Není povoleno psát obyčejnou tužkou ani plnicím, případně „gumovacím“ perem. Rovněž není povoleno používat žádné druhy korektorů.

Nečitelná písemná práce není hodnocena. Pokud jsou v písemné práci čitelné alespoň některé úseky textu, jsou hodnoceny, žák se však nevyhne ztrátám bodů za nečitelné části, například v hodnocení slovní zásoby.

Pokud si žák píše do záznamového archu poznámky či koncept, musí **jasně označit text, který má být součástí hodnocení**. Části textu, které nemají být součástí hodnocení, může přeškrtnout.

Neautorský text

Pokud je celý text (nebo většina textu) 1. nebo 2. části písemné práce převzatý z dostupného zdroje (**plagiát**), tj. nejde o autorský text žáka, je tato **část písemné práce hodnocena 0 body**.

Je-li z dostupného zdroje převzatá pouze část textu 1. nebo 2. části písemné práce (**částečný plagiát**), **nejsou převzaté části textu zahrnuty do počtu slov a nejsou hodnoceny**.

Požadavky na písemný projev žáka

Písemná práce z cizího jazyka je od školního roku 2020/2021 součástí profilové části maturitní zkoušky. Obsah zkoušky a požadavky na dovednosti, které má žák v písemné části prokázat, jsou spolu s tematickými okruhy a komunikačními situacemi stanoveny ředitelem/ředitelkou školy v návaznosti na RVP a ŠVP.

Žák dovede v rámci požadovaného slohového útvaru:

- popsat místo, cestu, věc, osobu, zážitek, událost, zkušenost, děj apod.
- popsat a představit sebe i druhé
- popsat pocity a reakce, např. libost/nelibost, souhlas/nesouhlas, překvapení, obavu
- vyjádřit názor/postoj a morální stanovisko, např. omluvu, lítost

- vyjádřit vlastní myšlenky
- vyjádřit úmysl, přání, žádost, prosbu, nabídku, pozvání, doporučení apod.
- zdůvodnit určité činnosti a/nebo skutečnosti
- vysvětlit problém a/nebo navrhnout řešení problému
- vysvětlit a/nebo zdůraznit, co považuje za důležité
- sdělit/ověřit si specifické informace a zprávy
- požádat o specifické informace
- shrnout a/nebo využít předložené faktografické informace
- zeptat se na názor, postoj, pocity, problém apod.
- zodpovědět jednoduché dotazy

Žák dovede s ohledem na požadovaný slohový útvar napsat srozumitelná sdělení a obsahově i jazykově nekomplikované souvislé texty, ve kterých jsou informace a myšlenky vyjádřeny dostatečně jasně a přesně, adekvátně záměru (zadání) a v souladu s běžnými pravidly výstavby požadovaného typu textu.

Myšlenky a informace jsou v textu řazeny lineárně a tam, kde je to vhodné, jsou propojeny běžnými spojujícími výrazy. Text je vhodně organizován. Pokud to vyžaduje typ textu nebo zadání písemné práce, je slohový útvar ve standardizované konvenční podobě.

Jazykové prostředky a funkce jsou v rámci požadované úrovně obtížnosti použity přesně, vhodně a v odpovídajícím rozsahu. Úroveň formálnosti jazyka je volena s ohledem na situaci a příjemce. Vliv mateřského či jiného jazyka může být postřehnutelný, nesmí však narušit srozumitelnost.

Požadované dovednosti jsou v rámci písemné práce ověřovány na běžných slohových útvarech, jakými jsou např. útvary formální či neformální korespondence, popis, charakteristika, vypravování, článek, zpráva, oznámení, instrukce, návod apod.

Požadavky na žáka jsou v souladu s vymezením referenční jazykové úrovně B1 podle stupnice Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERRJ).

Kritéria hodnocení písemné práce

Pro hodnocení písemných prací se používají analytická kritéria hodnocení. Umožňují posuzovat písemný projev žáka z několika hledisek, respektive odděleně hodnotit jeho charakteristické rysy. Každému posuzovanému prvku písemné práce jsou přiděleny body, jejichž součet dává výsledné skóre.

K hodnocení písemné práce se používají **kritéria hodnocení pro 1. část písemné práce a kritéria pro hodnocení 2. části písemné práce**. Obě varianty kritérií hodnocení jsou vystavěny na stejném principu, zohledňují však rozdílnou délku požadovaného typu textu v 1. a 2. části písemné práce.

Kritéria hodnocení pro 1. i 2. část písemné práce jsou rozdělena do **čtyř sloupců (I-IV)** podle posuzovaných charakteristik písemného projevu žáka: **zpracování zadání a obsah (I), organizace a koheze textu (II), slovní zásoba a pravopis (III) a mluvnické prostředky (IV)**.

V kritériích hodnocení pro 1. část písemné práce jsou sloupce dále rozděleny do dvou řad (A a B). Tím vzniká osm oddílů kritérií (IA-IVB) hodnocení pro 1. část písemné práce.

Sloupce a oddíly obsahují **deskriptory**, které charakterizují jednotlivé aspekty písemného projevu.

Deskriptory jsou v jednotlivých sloupcích/oddílech kritérií hodnocení řazeny podle důležitosti, od nejdůležitějšího po méně důležité. Uplatňuje se zde doplňující **podmínka o nadřazenosti prvního deskriptoru**.

1. deskriptor v oddíle IA kritérií pro hodnocení 1. části písemné práce je natolik důležitý a klíčový, že pokud žák obdrží 0 bodů za tento deskriptor (tj. „Požadovaná charakteristika textu není dodržena.), není 1. část písemné práce dále hodnocena. Stejně tak platí, že pokud žák obdrží 0 bodů za 1. deskriptor ve sloupci I kritérií pro hodnocení 2. části písemné práce (tj. „Požadovaná charakteristika textu není dodržena.“), není 2. část písemné práce dále hodnocena.

K rozhodnutí, že práce nebude dále hodnocena, neboť za oddíl IA bude uděleno 0 bodů, mohou vést i následující skutečnosti:

- **nedodržení typu textu** (spojené s formálními náležitostmi, funkčním stylem a se slohovým postupem) - i při dodržení tématu
- **nedodržení tématu** (i při dodržení typu textu, formálních náležitostí, slohového útvaru)
- **nedodržení délky textu** (pokud je text o více než tři intervaly kratší)

Délka textu písemné práce je stanovena intervalem slov. Pro žáka je interval slov závazný. Text, který je kratší než požadovaný interval slov, je penalizován v rámci 3. deskriptoru. Délka textu pod požadovaným intervalem slov se následně promítá i do hodnocení slovní zásoby a pravopisu a mluvnických prostředků.

Délka textu pro 1. část písemné práce je 130-160 slov. Interval pro 1. část písemné práce je tedy 30 slov.

Text	Délka písemné práce
- kratší o 1 interval	100-129 slov
- kratší o 2 intervaly	70-99 slov
- kratší o 3 intervaly	40-69 slov

Délka textu pro 2. část písemné práce je 70-80 slov. Interval pro 2. část písemné práce je tedy 10 slov.

Text	Délka písemné práce
- kratší o 1 interval	60-69 slov
- kratší o 2 intervaly	50-59 slov
- kratší o 3 intervaly	40-49 slov

Penalizace za nedodržení délky textu nemusí vždy znamenat bodovou penalizaci za celý oddíl.

Text, který je delší (1. část písemné práce je delší než 160 slov a 2. část písemné práce je delší než 80 slov), je vždy hodnocen. Je však možné, že delší text bude obsahovat i nějaké nadbytečné/irrelevantní myšlenky, což se promítne v dalším hodnocení.

V případě, že je text o 3 a více intervalů kratší než požadovaná délka, hodnotitel posuzuje, zda bude text dále hodnotit. Záleží na tom, zda je splněn komunikační cíl.

Obecně při hodnocení platí, že hodnotitel nejprve ohodnotí deskriptory za daný oddíl (v případě 1. části písemné práce) nebo sloupec (v případě 2. části písemné práce) kritérií hodnocení a přidělí jim **body 0-3**. Hodnocení celého oddílu/sloupce kritérií hodnocení se vypočte jako aritmetický průměr bodů za jednotlivé deskriptory. Výsledná bodová hodnota se zaokrouhluje na celé číslo. Pokud je výsledná hodnota před zaokrouhlením 0,5, 1,5 nebo 2,5, hodnotitel se přiklání k menšímu nebo většímu celkovému číslu v závislosti na hodnocení prvního deskriptoru v oddíle/sloupci.

Struktura kritérií hodnocení je schematicky znázorněna v přiložených tabulkách.

Uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky (žáci s PUP)

Vyhláška č. 177/2009 Sb. v § 1 písmena c) definuje žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky a tyto žáky člení do čtyř kategorií podle typu vzdělávacích potřeb a do skupin 1 až 3 podle míry požadovaných uzpůsobení.

Žáci, kteří k přihlášce přiloží doporučení k přiznání uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky vydané školským poradenským zařízením, konají maturitní zkoušku za podmínek odpovídajících jejich znevýhodnění uvedených v příloze č. 3 vyhlášky č. 177/2009 Sb. Nejčastěji se jedná o navýšení časového limitu, možnost alternativního zápisu odpovědí, úpravy kritérií hodnocení apod.